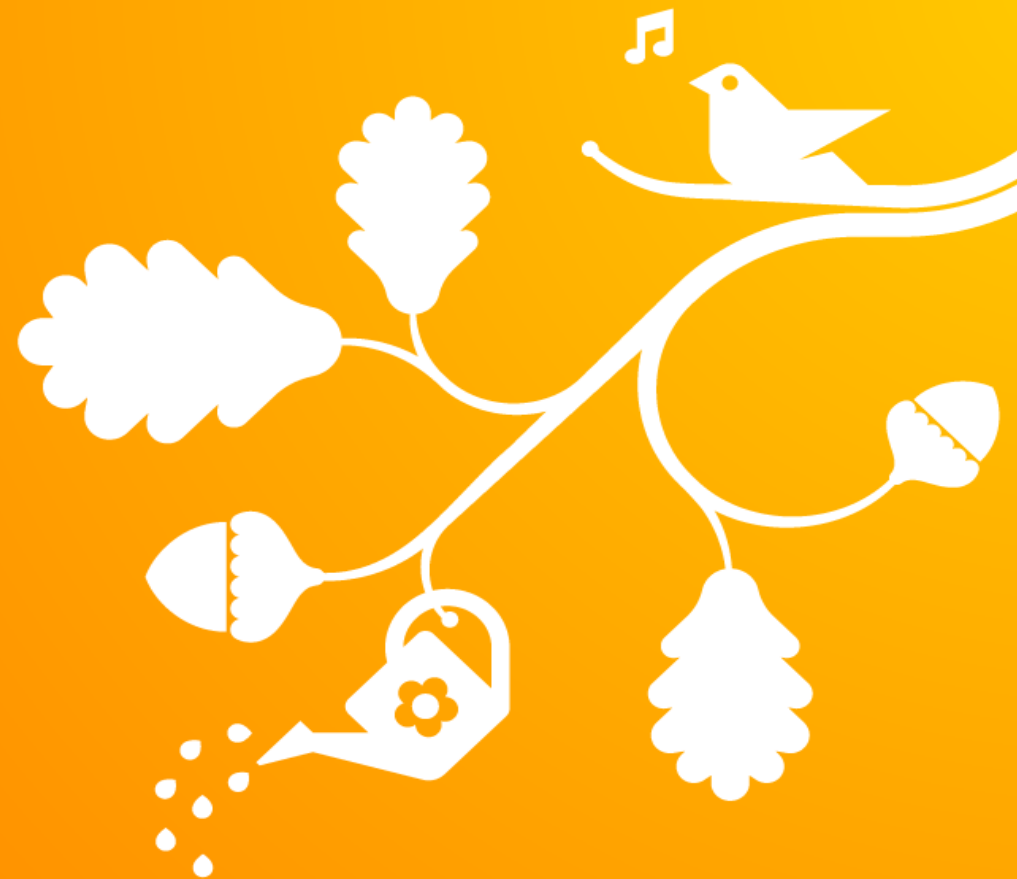

Sisseränne – oht või võimalus?

Priit Perens

2. märts 2016

- **Tänane olukord**

- Arenenud riikide majandus pole pärast kriisi kasvanud
- Keskklassi õhenemisega on kaasnud ebavõrdsuse kasv
- Rahapakkumisega seotud meetmed süvendavad ebavõrdsust
- Struktuurne tööpuudus ja demograafiline probleem samaaegselt

- **Sisserändekriis. Võimalused ja ohud**

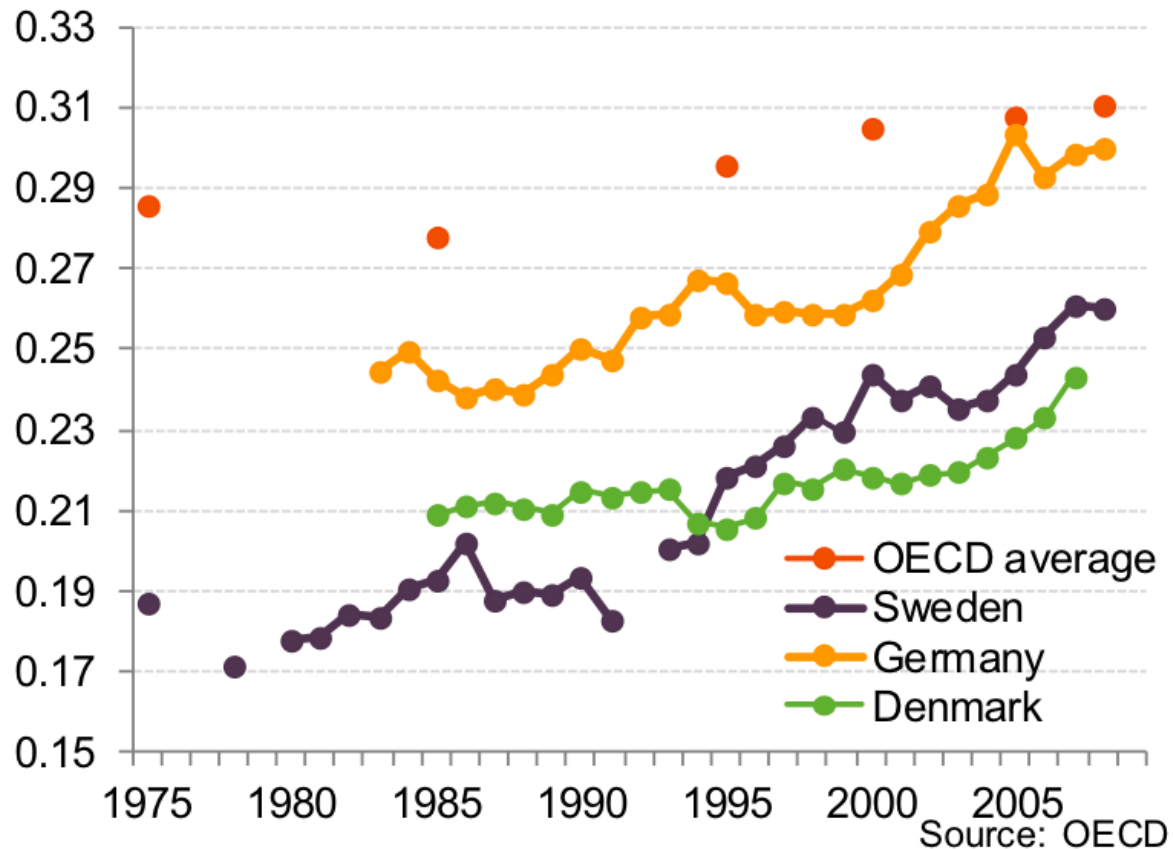
- Lühikeses perspektiivis toob kaasa majanduskasvu, kuid suurendab kindlasti
- Samas lahendab osaliselt kroonilist töajõupuudust
- Immigrante on erinevaid: haridustase, motivatsioon
- Kui suur väljakutse on erinev kultuur ja väärtusskeem ühiskonnale, tööandjale?

- **Kuidas säilitada vaatamata skepsisele optimism?** Swedbanki enda kogemusest.

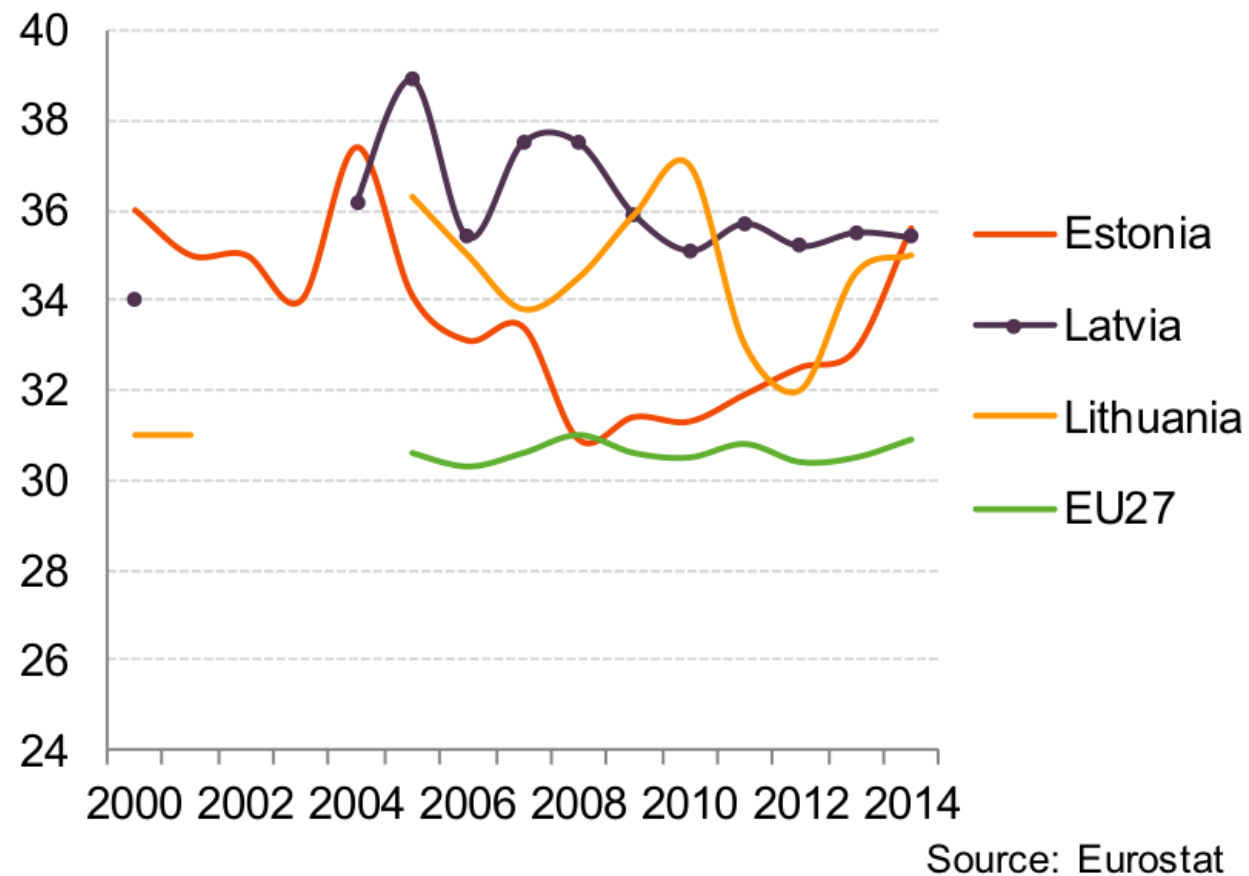
Ebavõrduse kasv maailmas ja Balti riikides

Sisserändajad ilmselt suurendavad ebavõrdsust veelgi

Gini koefitsient neto sissetulekust (0–tulude jaotuse täielik võrdsus, 1–tulude jaotuse täielik ebavõrdsus)

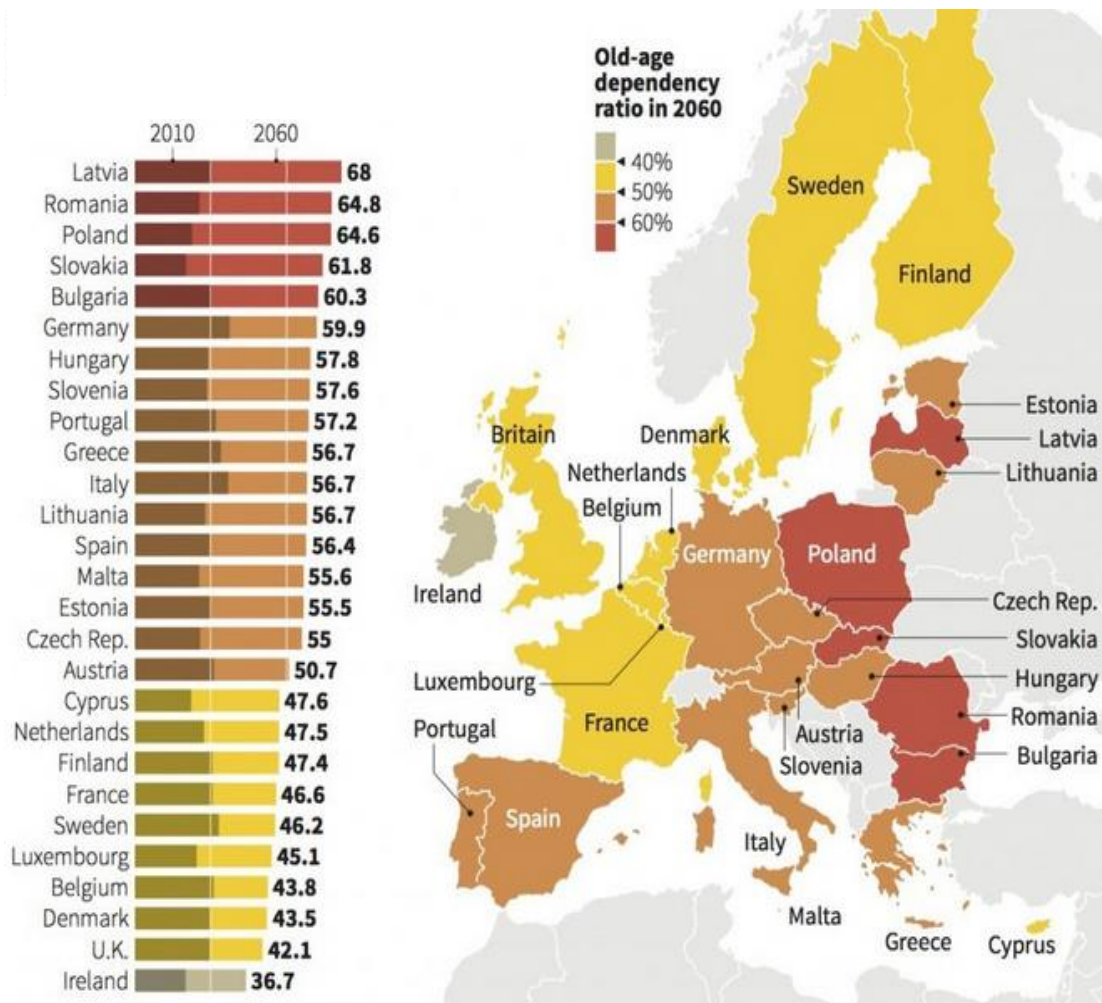

0–tulude jaotuse täielik võrdsus, 100–täielik ebavõrdsus

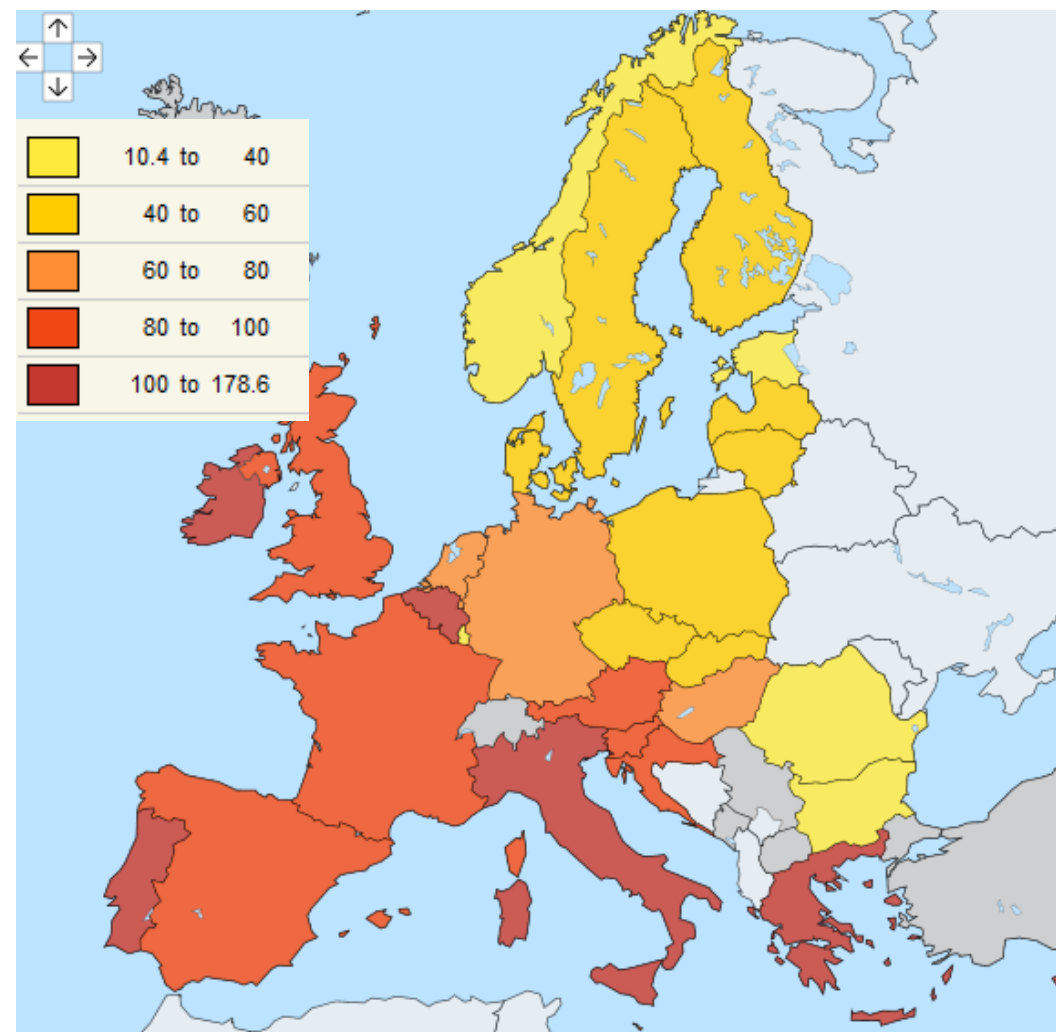

Vananev Euroopa ja kõrge avaliku sektori võlakoormus

Üle 65-aastaste inimeste osakaal 15–64-aastastest Vanadussõltuvusmäära tase 2060. aastal

Üldine riikide võlakoormus SKTst 2014. aastal

Euroopa on piirkondlik magnet

- Euroopa on **rikas** – *gross national income* (GNI) per capita 35 718 USD
- Euroopa **vananeb** – 1.55 elussüüdi naise kohta
- Euroopa naabriteks on **Lähis-Ida ja Põhja-Aafrika**
 - GNI per capita 4722 USD
 - elanikkond 357 miljonit
 - noorenev – 2.8 elussüüdi naise kohta

Kogemused sisserändega on olemas

- 20. sajandil saabus **sõdade järel ja endistest kolooniatest miljoneid inimesi**
- Juba 2012 ELs **52 miljonit immigranti**, 33.5 miljonit neist sündinud mujal
- Saksamaal ja Hispaanias juba enne praegust kriisi **15% elanikkonnast sündinud väljaspool** tänast kodumaad
- Pea kõigis EL liikmesriikides **immigrantide tööhõive võimalused “pärismaalastest” statistiliselt kesisemad**

Integratsiooni edu valem?

- OECD hinnangul **pole seost immigrantide populatsiooni suuruse ja integratsiooni edukuse vahel** .
Kui, siis on edukamad riigid, kus immigrante on rohkem
- **Probleemi pigem ei ole esimese generatsiooni sisserändajatega**, kuid võib olla teise ja kolmanda põlvkonnaga
- **Haridustase ülitugev indikaator**, kas immigrant saab hakkama, leiab töö, murrab välja vaesusest.
Tugevamgi, kui “pärismaalaste” seas
- Vähem haritud **immigrantidest vanemate lapsed koonduvad samadesse koolidesse**, see võimendab kehva väljavaadet

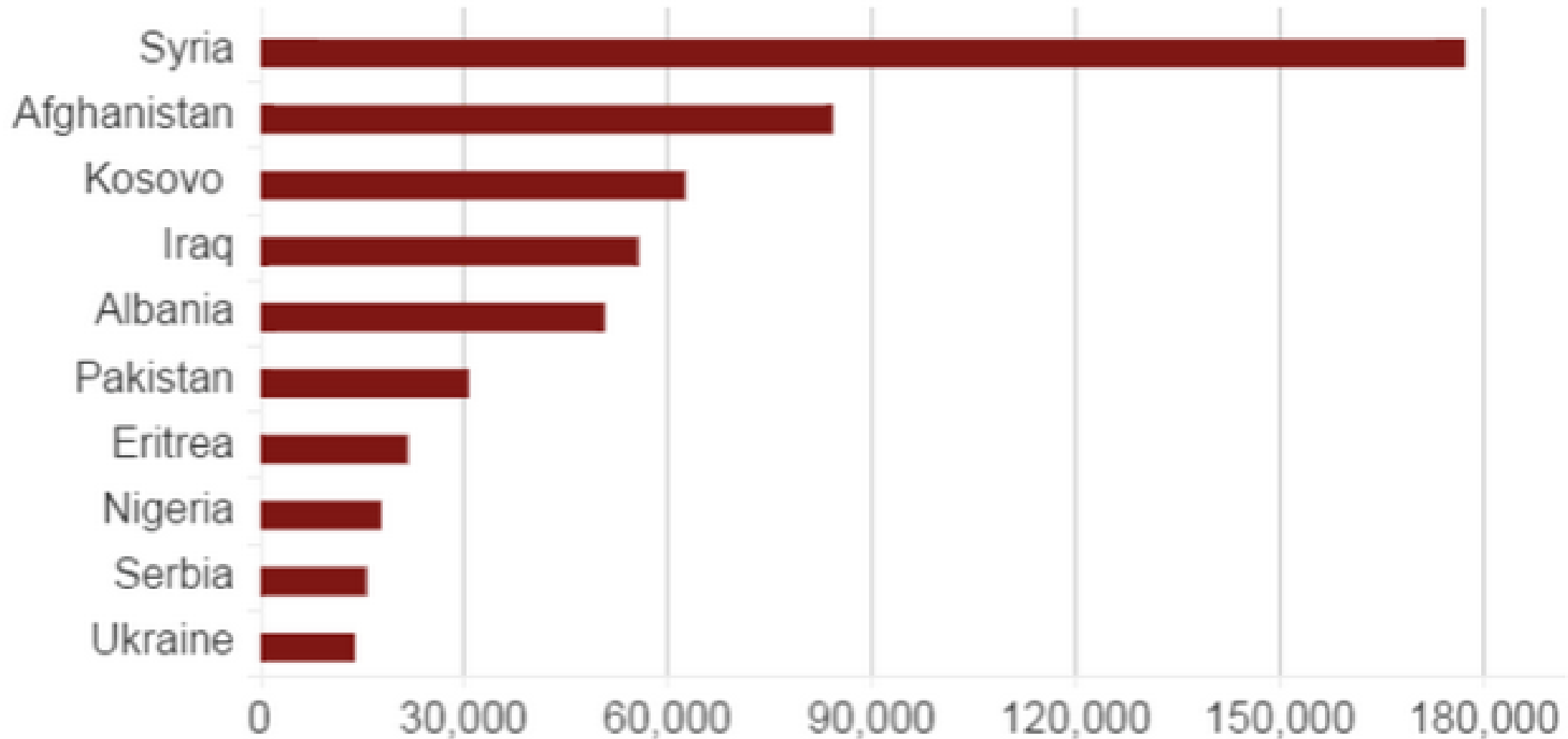
Lootused

- Europa **töajõud on liiga kallis**, lootus odavale tööjõule
- **Demograafiline situatsioon** paraneb

Küsimused

- Kas saab teatud homogeensetele inimgruppidele **maksta süstemaatiliselt madalamat palka**?
- Kas **teistsuguse kultuurilise taustaga ja väärtushinnangutega** inimesed kohanevad „uute“ kultuuriliste normidega ja väärtustega?
- Kas sisserändajatel on **sobiv hariduslik taust** Euroopa tööjõu nõudluse jaoks?

Kust nad tulevad ja kuhu lähevad?

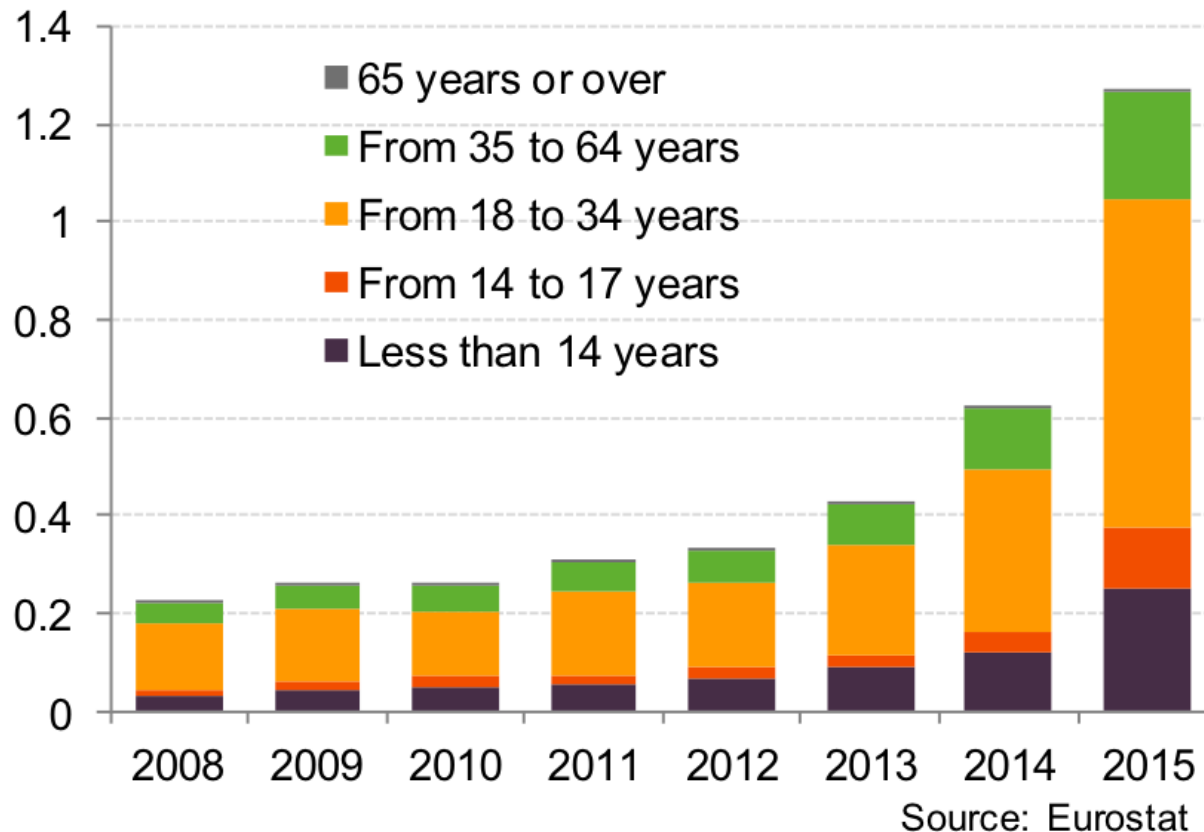
Source: Eurostat

Asüülitaotlejate TOP10 päritoluriiki ELs jaanuar-oktoober 2015, esimest korda taotlejad

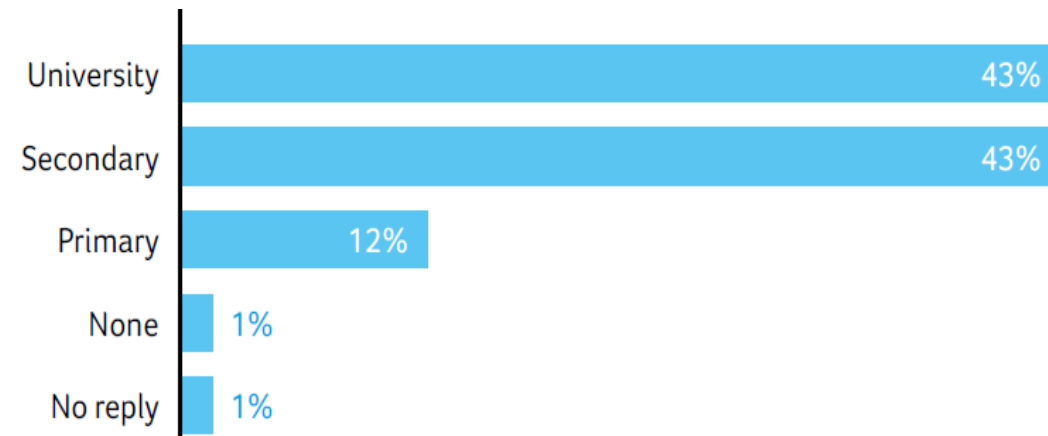
Kes nad on? Noored ja ehk ka oskustega

Mitte-eurooplastest asüülitaotlejate arv Euroopas vanuserühmade kaupa, miljonites

Süüria immigrantide haridustase *

LEVEL OF
EDUCATION
AMONG
INTERVIEWED
SYRIANS

* Põhineb ÜRO põgenikeagentuuri uuringul, kus intervjueriti 1245 Süüria põgenikku, kes saabusid Kreekasse aprillist-septembrini 2015. aastal

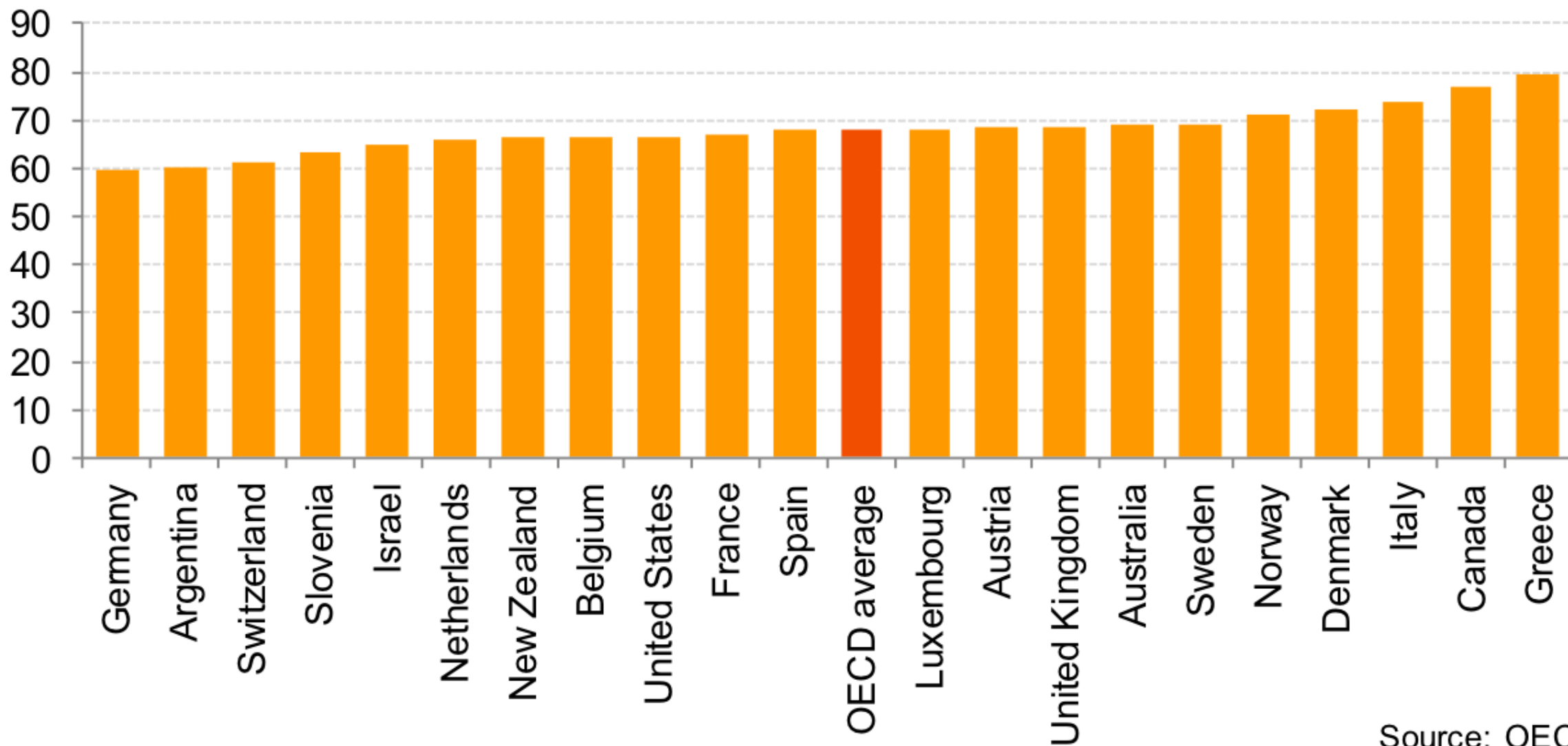
Haridustase kokku 27 rahvuse seas EUs

- Pagulased Süüriast on **enamate oskustega** kui varasemad saabujad
- Pagulasvoog kontsentreerub riikidesse, kus on paremad **majanduslikud tingimused uutest inimestest kasusaamiseks**
- Erinevalt avalikust arvamusest on pagulased enamasti **päritoluriigi keskmisest haritumad ja võimekamad**
- **Rootsi** SKP kasvu prognoosi **tõstavad sisserändega seotud tegurid 2016-2017 0.5-0.7** protsendipunkti aastas
- Ülekuumenenud tööjõuturul võib see **vähendada palgasurvet, tõstes tööjõuturul pakkumist** ja samas vähendades riski kaotada konkurentsivõimes

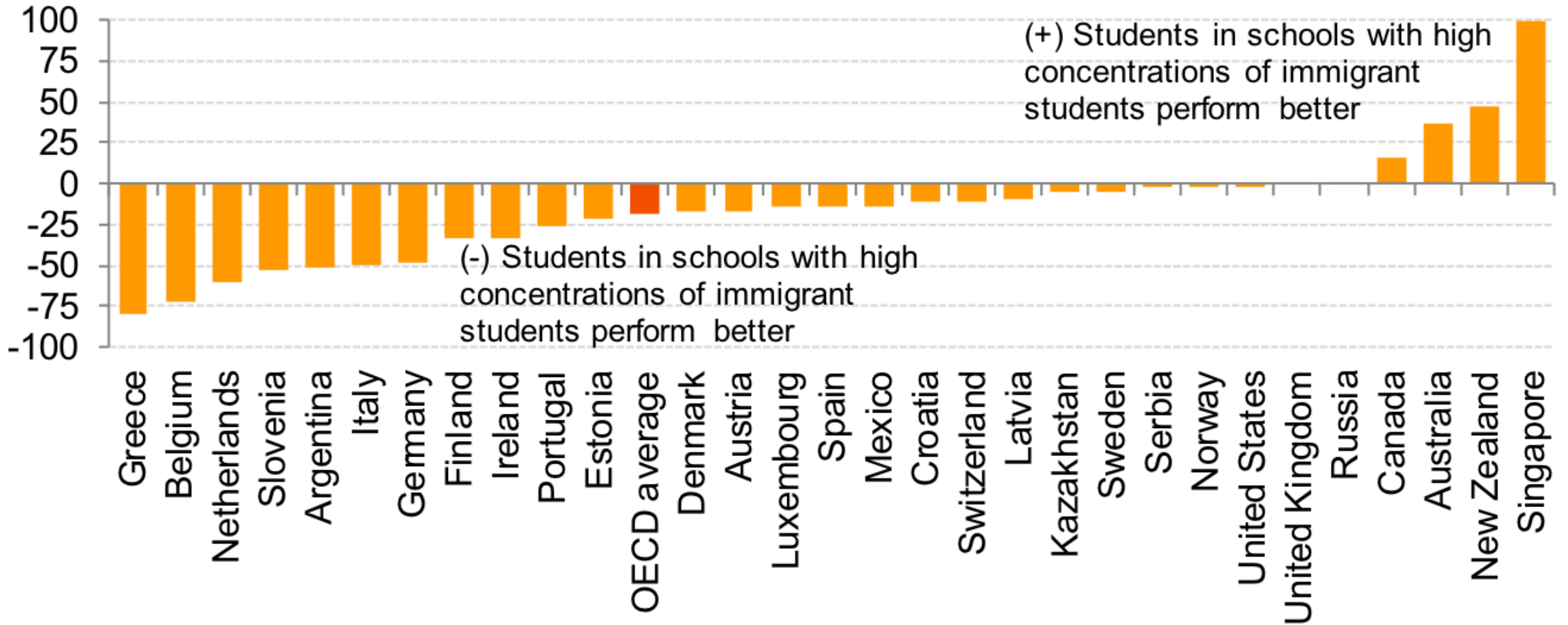
- **Euroopa ei suuda** (jätkuvalt) kohalikest kehvemate oskuste ja haridusega immigrante **integreerida** tööturule
- **Immigrantidest õpilased koonduvad** teiste sama taustaga õpilaste klassidesse
- Integratsiooni ebaõnnestumine **suurendab erinevaid majanduslikke ja poliitilisi riske**

Halb ligipäas kvaliteetsele haridusele

Source: OECD

Nõrga hariduspoliitika tulemused

*more than a quarter of students are immigrants

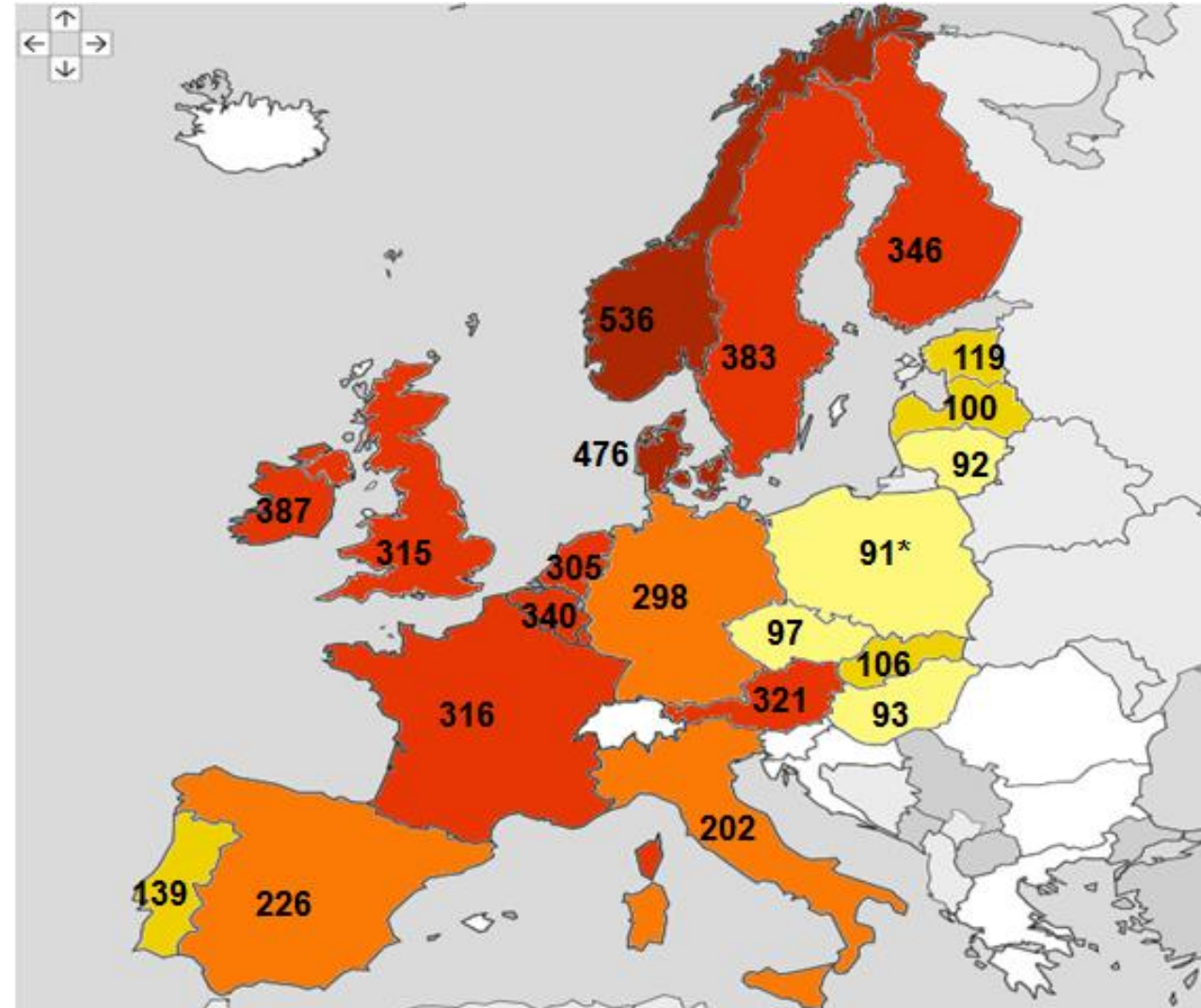
Source: Source: OECD, PISA 2012 Database.

Matemaatikaeksami tulemuste erinevused koolides, kus on suur hulk immigrantidest õpilasi ja koolides, kus immigrante pole

Kuidas olla skeptiline optimist?

- Viimase 30 aastaga on suuretevõtete **kasumid kasvanud**, aidates kaasa majanduskasvule, teisalt ka ebavõrduse kasvule
- Globaliseerumise loodud **konkurentsieelised on tänaseks ammendatud**
- **Suurtel ettevõtetel** on aeg hakata otsima **uusi konkurentsieeliseid** ja ümber hindama oma senist tegevust

Meie madalad sissetulekud tekitavad pigem soovi välja kui sisse rännata

Keskmine brutopalk töötaja kohta 2014. aastal,
% Läti tasemelt

- Valmistume Rootsis koostöös valitsusega **arvete avamiseks ja pangateenuste osutamiseks**
- Swedbanki **eesmärk on peegeldada oma töötajate struktuuris ühiskonna struktuuri**, palgates Rootsis mitte sündinud inimesi
- Mida teha? **Mõelda läbi oma tööjõu vajadus lähtuvalt sihtturgudest ja koostööpartneritest** – oskused, keeled, kultuuriline taust jne. Sarnaselt kui Swedbank Rootsis, saab mõelda ka laiemalt kui ühe sootsiumi keskselt
- Ettevõtte väärtused ja kultuur, erinevad kultuuritaustad ja väärtushinnangud, **sünergia mitmekesisusest?**

Mida kaasa võtta?

- Arenenud maailma **majandus ei kasva**, see-eest **kasvab ebavõrdsus**
- Ebavõrdne haridus tähendab **madalama sissetuleku pärimist** ja ühiskonna edasise kihistumise
- Kui me ei suuda tagada võrdset ligipääsu kvaliteetsele haridusele, **ei õnnestu integratsioon ja mõju majandusele on negatiivne**
- Vajame tööjõudu ja **uusi põlvkondi**
- **Sisserändekriis on võimalus, kui pingutame immigrantide lastega sama kõvasti kui enda omadega**

Tänan kuulamast!